

HISTÒRIA I ESTÈTICA DEL CINEMA.

HISTORIA I ESTÉTICA DEL CINEMA

Tema I: L'origen del cinema

- 1.-Els orígens culturals del cinema: la formació social; la Segona Revolució Industrial.La demanda visual: el teatre, la literatura, la pintura.
- 2.-La densificació iconogràfica: la fotografia, el cartell, els còmics.Mitjans de comunicació: la premsa i la televisió.L'entorn ideològic i polític.
- 3.-La història de l'invent: la persistència retiniana, la fotografia, la llanterna màgica.Muybridge, Marey, Edison.Els germans Lumière.Espectacle, economia, societat.

Tema II: Griffith i la construcció del llenguatge cinematogràfic

- 4.-La construcció del llenguatge cinematogràfic (1).Les aportacions de Lumière.Les vistes cinematogràfiques.Primera ideologia de l'espectacle.Méliès.El teatre de màgia.Els trucs.La construcció del film en escenes.
- 5.-La construcció del llenguatge cinematogràfic (2).Els fotografs anglesos de Brighton.Smith i Williamson.Els films de

persecució. Porter. Els problemes historiogràfics que presenta "The Life of an American Fireman".

6.-L'eclosió del llenguatge: Griffith (1). El context industrial cinematogràfic americà, el "film d'art" francés i el cinema colossalista italià.

7.-L'eclosió del llenguatge: Griffith (2). Els anys de formació a la Biograph. "The Birth of a Nation" i "Intolerance".

8.-L'eclosió del llenguatge: Griffith (3). El melodrama victòria. La importància de Griffith dins la història del cinema.

Tema III: El cinema americà després de "The Birth of a Nation"

9.-El cinema mut americà (1). La indústria cinematogràfica. La creació de Hollywood. Els mètodes de treball. L'incipient "star system".

10.-El cinema mut americà (2). Els gèneres: el melodrama, el western, la comèdia, el documental. El cinema còmic: assaig de definició. Les idees de Bergson i Freud sobre el riure. Efecte còmic i gag. El pioner: Mack Sennett. Els mètodes de treball del cinema còmic primitiu. El "slapstick". L'escola de Mack Sennett.

11.-El cinema mut americà (3). El cinema còmic: Ch. Chaplin. Origen de "Charlot". Evolució del personatge: de la Keystone a la Essanay; de la Mutual a la First National. La United Artist i els grans films. Chaplin sense "Charlot": "A Woman of Paris". Esvaient progressiu del personatge. Repercussió de Chaplin en la cultura europea d'entre-guerres.

12.-El cinema mut americà (4). El cinema còmic: Keaton. Els orígens teatrals. Les relacions amb Roscoe "Fatty" Arbuckle. La Metro. Els grans films. Lloyd. Primers passos com a imitador de Charlot. La imatge definitiva. Els films més notables. Langdon. El teatre. Capra. La relació amb

el surrealisme. Laurel i Hardy. L'estructura complementària. Els anys del mut. La seva importància durant el sonor.

13.-El cinema mut americà (5). Els grans directors realistes. Vidor. Visió crítica d'Amèrica. Fonaments visuals del seu estil. Stroheim. Els orígens obscurs. El període Universal i la topada amb Thalberg. "Green". L'estil de Stroheim. El seu treball com a actor. Els emigrants europeus.

Tema IV: El cinema de la República de Weimar

14.-El cinema mut alemany (1). El context polític i culturral. El concepte d'Expressionisme. Els inicis del cinema alemany: la fundació de la UFA. "Der Golem" i "Der Student von Prag".

15.-El cinema mut alemany (2). El Caligarisme. Viene i els pintors expressionistes. El teatre expressionista. La Kammerspielfilm: Carl Mayer i Max Reinhardt. El cinema fantàstic-romàntic: H.-H. Ewers.

16.-El cinema mut alemany (3). La Nova Objectivitat i el cinema realista: "Menschen am Sonntag" i "Mutter Krausens fahrt ins Glück". Pabst: "Die Büche der Pandora". Erotisme i psicoanàlisi. El cinema sonor de Pabst. El cinema polític: "Kule Wampe".

17.-El cinema mut alemany (4). Murnau. El que coneixem de la seva obra. L'estil pictòric. La participació en diverses corrents: la Kammerspiel, el cinema fantàstic-romàntic. El període americà. Lang. El cinema d'aventures: la saga dels Mabuse, "Spione", etc. El cinema literari i filosòfic. L'aportació al sonor. L'exili americà.

Tema V: El cinema soviètic

- 18.-El cinema soviètic (1).El cinema rus anterior a la Revolució d'Octubre.La Revolució soviètica i el seu context cultural: l'academicisme realista, el cubo-futurisme i el Proletkult.
- 19.-El cinema soviètic (2).La nova política cinematogràfica.Els canvis en la infraestructura de la indústria.Kulesóv, l'iniciador."Mr. West en el País dels bolxevics".La teoria dels formalistes russos i l'estètica de Kulesóv.La FEKS i Vertov, punts culminants de l'avantguarda cinematogràfica.
- 20.-El cinema soviètic (3).Ejzenstejn, director.Els orígens intel·lectuals.El teatre, la cultura japonesa.El cinema sense heroi: "Potemkin", "Octubre", "El vell i el nou".L'aventura americana: "Que viva México".La segona època: "Alexander Newsky" i "Ivan el Terrible".
- 21.-El cinema soviètic (4).Ejzenstejn, teòric.Una obra dispersa.Les arrels teòriques: marxisme, paulovisme, psicoanàlisi.El llenguatge cinematogràfic com a condicionant mecànic.El muntatge d'atraccions: repetició sota diversos noms d'una mateixa idea.Ejzenstejn dibuixant.
- 22.-El cinema soviètic (5).Pudovkin, director i teòric.El classicisme soviètic."La Mare".Pudovkin, teòric normatiu.Dovcenko.El romanticisme soviètic."La Terra".Evolució posterior: cap el realisme socialsita.

Tema VI: el cinema d'avantguarda

- 23.-El cinema d'avantguarda (1).La primera avantguarda francesa: Delluc, Dulac, l'Herbier, Epstein, Gance.Teoría: la supervivència del Simbolisme.El cinema com a llenguatge universal, com a somni i com a obra d'art total.Altres teòrics: Canudo, Faure, Moussinac.La pràctica cinematogràfica: innovació en la forma, conformisme en el contingut.

24.-El cinema d'avantguarda (2).Les avantguardes històriques: el context cultural.El cinema un art nou i primitiu que contraposar al decadentisme burgès.El cinema futurista, dadaïsta i surrealista.

25.-El cinema d'avantguarda (3).Luis Buñuel.El període surrealista.El cinema republicà.Els anys a Mèxic.El retorna a Europa.

Tema VII: Teoria del cinema mut

26.-Primer assaig de definició: H. Munsternberg.La relació de Munsternberg amb el cinema.Les idees estètiques de Kant.El teatre com a punt de partida.El llenguatge de la ment i el llenguatge del film.

27.-La culminació de la teoria del cinema mut: Bela Balázs.Assaig de formalització del llenguatge cinematogràfic.Les relacions amb Lukács.El marxisme.La seva influència en alguns directors.R. Arnheim.La Psicologia de la Forma.Els "Patterns".Ment i llenguatge cinematogràfic.Altres aportacions de Arnheim.

Tema VIII: El cinema sonor

28.-El cinema sonor: els avenços tecnològics i les resistències econòmiques.El que va passar als EUA.L'evolució del cinema sonor a la resta de països.Problemes estètics.

Tema IX: El cinema clàssic americà

29.-El cinema clàssic americà (1).Evolució industrial i tècnica.Les grans productores (Les Majors), com a creadors d'un estil.El "Star System".El llenguatge transparent.Els gèneres.El cinema de sèrie B.El melodrama: D. Sirk.

30.-El cinema clàssic americà (2).L'evolució del cinema comic: dels germans Marx a J.Lewis.La comèdia: La "Screwball comedy" i la comèdia sofisticada.El cinema musical: de B.Berkeley al nou musical de Kelly i Donen.

31.-El cinema clàssic americà (3).El western: del gènere primitiu al western psicològic i el super-western.El cinema policiac: el cinema de gangsters i el cinema negre.El cinema fantàstic i de terror.

32.-El cinema clàssic americà (4).El trencament de Welles.La carrera teatral i radiofònica.La revelació de "Citizen Kane".Alguns problemes que presenta el film.L'obra posterior de Welles.

Tema X: El Neorrealisme

33.-El neorrealisme (1).El cinema sota el feixisme.La revista "Cinema".Els antecedents: "Quattro passi tra le nuvole", "I bambini ci guardano" i "Ossessione".Rossellini.L'evolució de la seva obra: el cinema sota el feixisme, "Roma città aperta".Algunes obres mestres: "Paisà", "Viaggio in Italia", "Vanina Vanini".Els films per la televisió.

34.-El Neorrealisme (2).El Neorrealisme pur: De Sica i Zavattini.El Neorrealisme marxista: De Santis i Lizzani.Visconti: L'evolució de la seva obra."Senso" i "Il Gattopardo".Decadència posterior.

35.-El Neorrealisme (3).Teoria del Neorrealisme: Marxisme i Fenomenologia.Barbaro, Bazin, Agel.Cinema i realitat: Krakauer.Altres veus: Zavattini, Chiarini, Lizzani, etc.

Tema XI: El cinema document de la realitat

36.-El Free Cinema (1).Els antecedents: el documentalisme anglès dels anys 30.Grierson.Teoría i práctica.La situació del cinema anglès després de la guerra.El manifest d'Anderson.Els primers llargmetratges de Richardson, Reisz, Anderson.La relació amb el moviment dels "Angry Young Men".Posterior evolució.

Tema XII: La Nouvelle Vague i el cinema de la modernitat

37.-La Nouvelle Vague (1).La situació del cinema francés.Els "Cahiers du Cinéma".El cinema d'autor (Teoria).La V^a república i el ministre de cultura, Malraux.Alguns a prioris estètics: la relació amb el cinema americà, la relació amb la història del cinema (la Cinémathèque), la relació amb la literatura.

38.-La Nouvelle Vague (2).El nucli fundador: Godard, Truffaut, Chabrol, Rivette, Rohmer.Els curt-metratges.El cop de "Els quatrecentes cops".L'èxit dels primers llarg-metratges.Endarreriment de la carrera de Rivette i Rohmer.Altres cineastes lligats a la denominació: Malle, Resnais, Varda.

39.-La Nouvelle Vague (3).El cas Godard.La seva obra.Criticà al sistema, a partir de la critica a les formes narratives del sistema.El trencament del llenguatge cinematogràfic.Cinema i realitat.Relació amb les avantguardes pictòriques: collage i Pop Art.Després del Maig del 68: cinema de catacumbes.Retorn a la difusió normal.

40.-El cinema de la modernitat.Les avantguardes després de la II Guerra mundial.El Teatre de l'Absurd.El Nouveau Roman.Incidència tardana en el cinema.La modernitat formal: Godard, Starub.La modernitat en l'anàlisi: Bergman, Antonioni, Fellini, Pasolini.

41.-La crisi de la modernitat.H.-J.Syberberg.El concepte de Post-Modern.Les particularitats de la crisi cinematogràfica.Una nova generació de cineastes: Lucas, Spilberg, Ford Coppola, Wenders, Jarmusch.Etc.¿Quin és el futur del cinema?

BIBLIOGRAFIA GENERAL

GUBERN, Román Historia del cine (2 vols.) Barcelona 1972

MITRY, Jean Histoire du cinéma (5 vols) Paris 1967-1980

SADOU, Georges Histoire général du Cinéma (6 vols.) Paris 1948

ARISTARCO, Guido Storia delle Teoriche del Film Torí 1960 (hi ha traducció al castellà, a Lumen, 1968)

DUDLEY ANDREW, J The Major Film Theories. An Introduction Londres, 1976
(hi ha traducció al castellà, a Gustavo Gili, 1978)

BIBLIOGRAFIA PER TEMES

1.-Temes I i III:

DESLANDES, Jaques Histoire comparée du cinéma (2 vols) Bruseles 1966

MAY, Larry Screening out the Past. The Birth of Mass Culture and the Motion Picture Industry Nova York 1981

SOUGEZ, Marie Loup Historia de la fotografía Madrid 1981

SCHARF, Aaroin Art and Photografy Londres 1968

- GERNSHEIM, H & A L.J.M. Daguerre. The History of the Diorama and the Daguerrotype London 1956
- FELL John Film and the Narrativa Tradition Oklahoma 1970 (hi ha traducció al castellà, a Ed. Tiempos Modernos 1977)
- GUBERN, Roman Mensajes icónicos en la cultura de masas Barcelona 1974
- GUBERN, Roman La mirada opulenta. Exploración de la iconosfera contemporánea Barcelona 1987
- RAMIREZ, Juan Antonio Medios de masas e Historia del Arte Madrid 1976
- CERAM, C.W. Archaeology of the Cinema Nova York 1965 (hi ha traducció al castellà, a Destino 1965)
- SADOUL, Georges L'invention du cinéma Paris 1948
- BROWLOW, Kevin The Parade's gone by Nova York 1968
- BRUNETTA, P Storia del cinema italiano (vol 1) Roma 1979
- Mrs D.W.GRIFFITH When the Movies were young Nova York 1925
- VVAA Focus on DW Griffith Londres 1971
- WILLIAMS, Martin Griffith, First Artist of the Movies NovA York 1980

2.-Tema III:

- EVERSTON, W.K. American Silent Film Nova York 1978
- JACOBS Lewis The rise of the American Film Nova York 1967 (hi ha traducció al castellà a Lumen, 1971)
- BALIO, Tino (ed) The Amewrican Film Industry Msadison 1976
- WALKER, Alexandre The Celluloid Sacrifice Londres 1966 (hi ha traducció al castellà a Anagrama 1972)
- MORIN, Edgar Les Stars Paris 1972
- KERR, Walter The silent clowns Nova York 1975
- BORDE, Raymond Harold Lloyd Lyon 1968

KRAC, Petr "Harry ailleurs ou un comique autre" a Positif nº 208-9 i
210, juliol-agost i setembre 1978

DARDIS, Tom Keaton: The Man Who Wouldn't lie Down Nova York 1980

COURSODON, Jean-Pierre Keaton and cie Paris 1964

SOBEL, R/FRANCIS, David Chaplin Genesis of a Clown Londres 1977

EVERSTON, W.K. The Films of Laurel & Hardy Secaucus 1967 (hi ha
traducció al castellà, a Aymà 1976)

DOURGNAT, Raymond "King Vidor" a Film Comment vol 19, nº 4 i 5, juny,
juliol, setembre 1973

KOSZARSKI, Richard The Man you loved Hate: Eric von Stroheim Nova York
1983

CIMENT, Michel Eric von Stroheim Paris 1968

3.-Tema IV:

PALMIER, Jean Michel L'expressionisme comme revolte París 1978

PALMIER Jean Michel L'expressionisme et les arts (2 vols) Paris 1979

EISNER Lotte L'Ecran Démoniaque Paris 1965

VVAA 20 Ans de cinéma allemand 1913-1933 Paris 1978

KRAKAUER Siegfried From Caligari to Hitler Nova York 1947 (hi ha
traducció al castellà a Paidos 1985)

JENSEN Paul The cinema of Fritz Lang Londres 1964

EISNER Lotte Fritz Lang Nova York 1976

EISNER Lotte F.W. Murnau Paris 1964

BOUVIER M/LEUTRAT JL Nosferatu Paris 1981

4.-Tema V:

LEYDA Jay Kino, A History of the Russian and Soviet Film Londres 1960

(hi ha traducció al castellà a Ed. Sudamericana 1965)

LEBEDEV Nikolaj Il cinema muto sovietico Tari 1962

TAYLOR Richard The Politics of the Soviet Cinema : 1917-1929 Londres 1979

DREW EGBERT Donald El arte en la teoría marxista y en la práctica soviética Barcelona 1973

LEVACO Ronald (ed) Kuleshov on film Berkeley 1974

SADOUL Georges Dziga Vertov Paris 1971

VERTOV Dziga Articles, journaux, projets Paris 1972 (hi ha traducció al castellà a Fundamentos 1973 i Labor 1974)

RAPISARDA Girsì (ed) Cinema e avanguardia in Unione Sovietica. La FEKS: Kozincev e Trauberg Roma 1975 (hi ha traducció al castellà a Gustavo Gili 1978)

KRAISKI Giorgio (ed) I Formalisti russi nel cinema Milà 1971

BARNA Yon Eisenstein Londres 1973

AMANGUAL Barthélémy Que Viva Eisenstein! Lausana 1981

AUMONT Jaques Montage Eisenstein Paris 1979

MONTAGU Ivor With Eisenstein in Hollywood Barlin 1968 (hi ha traducció al castellà a Era 1976)

EISENSTEIN S M Notes of a Film Director Nova York 1970 (hi ha traducció al castellà a Lumen 1970)

EISENSTEIN S M The New Film Sense Nova York 1942 (hi ha traducció al castellà a Siglo XXI 1974)

EISENSTEIN S M The Film Form: Essays in the Film Theory Nova York 1949

PUDOVKIN Vsevolod Film Technique and Film Acting Londres 1954 (hi ha traducció al castellà a Rialp 1960)

5.-Tema VI:

LAWDER Standish The Cubist Cinema Nova York 1975

NOGUEZ Dominique Cinéma Experimental Paris 1979

KYROU Ado Le surrealisme au cinéma Paris 1963

VVAA Cinéma Dada et Surrealiste Paris 1976

ARANDA Francisco Buñuel una biografía crítica Barcelkona 1969

BUNUEL Luis Mon dernier soupir Paris 1982

6.-Tema VII:

MUNSTERBERG Hugo The Photoplay: A psychological Study Nova York 1916

BALAZS Bela Theory of the Film: Character and Growth of a New Art Londres 1952 (hi ha traducció al castellà a Gustavo Gili 1978)

ARNHEIM Rudolph Film as Art Berkeley 1969 (hi ha traducció al castellà a Ed. Infinito 1971)

7.-Tema VIII i XIX:

VVAA "La revolution du parlant" a Cahiers du cinématheque núm 13,14 i 15, tardor 1974

VVAA MGM Londres 1980

FREEDLAND Michael The Warner Brothers Nova York 1983

ROODICK Nick A New deal in entertainment Londres 1983

RIEUPERYROUT J L Le western ou le cinéma américain par excellence Paris 1953 (hi ha traducció al castellà a Losange 1957)

BENAYOUN Robert Bonjour Monsieur Lewis Paris 1972

KOBAL John Gotta Sing, Gotta Dance. A Pictoral History of Films Musicals

Londres 1970

McARTHUR Colin Underworld USA Londres 1972

BORDE R/CHAUMETON E Panorama du film noir americain Paris 1955 (hi ha traducció al castellà a Losange 1958)

COMA, Xavier/LATORRE, J. M. Luces y sombras del cine negro Barcelona 1981

LENNE Gerard Le cinéma "fantastique" et ses mythologies Paris 1970 (hi ha traducció al castellà a Anagrama 1970)

BELLOUR, Raymond Le cinéma americaine (2 vols) Paris 1980

McBRIDE Joseph Orson Welles Londres 1972

BAZIN André Orson Welles Paris 1972 (hi ha traducció al castellà a Fernando Torres ed. 1973)

RIAMBAU, Esteve Orson Welles Barcelona 1985

8.-Tema X i XI:

BRUNETTA P Storia del cinema italiano vol II Roma 1980

MICCICHE Lino (ed) Il Neorealismo cinematografico italiano Venecia 1974
(hi ha traducció parcial al castellà a Mostra del Cinema del Mediterrani, València 1982)

ARMES Roy Patterns of Realism. A Study of Italian Neorealism Cinema Londres 1971

GUARNER José Luis Roberto Rossellini Madrid 1973

GUARNER José Luis Conocer Viscon ti y su obra Barcelona 1978

KRAKAUER, Siegfried Theory of Film: The Re demption of Physical reality Nova York 1960

HENNEBELLE Guy Quinze ans de cinéma mondial Paris 1975 (hi ha traducció al castellà a Fernando Torres ed. 1977)

ARMES Roy A critical History of the British Cinema Londres 1978

9.-Tema XIII:

MONACO James The New Wave Nova York 1976

SADOUL Georges Chroniques du cinéma français Paris 1979

GUBERN Roman Godard polémico Barcelona 1969